

Bladmuziek en de openbare bibliotheek

Visie

17-04-2019

Inhoud

Inleiding	3
Visie	3
Aanleiding: Het gezamenlijk Collectieplan	3
Totstandkoming	4
Vaststelling, Plan van Aanpak en Vervolg	4
1. Visie: bibliotheken gezamenlijk verantwoordelijk voor bladmuziek	5
1.1 Bladmuziek in relatie tot de wettelijke (kern)functies	5
1.2 Aanbieden van bladmuziek op basis van vraag en beschikbare alternatieven	6
1.3 De doelgroep van de openbare bibliotheek	7
1.4 Zicht- vind- en beschikbaarheid van bladmuziek	8
Bijlagen	9
Bijlage A: Landelijke Werkgroep Bladmuziek openbare bibliotheken (LaWeBla)	9

Inleiding

Dit document presenteert een visie op bladmuziek als onderdeel van de collectie van de openbare bibliotheek. Het gebruik van de bladmuziekcollectie is klein. Daarom geeft deze visie antwoord op de vraag of de bibliotheek nog wel bladmuziek moet blijven aanbieden en voor wie.

Visie

Het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het openbaar bibliotheeknetwerk om er voor te zorgen dat de doelgroep toegang heeft tot bladmuziek.

Deze visie bestaat uit vier onderdelen die in het volgende hoofdstuk worden uitgewerkt:

1. **Bladmuziek in relatie tot de wettelijke (kern)functies:** het aanbieden van bladmuziek past bij de kernfuncties 'bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie' en 'laten kennis maken met kunst en cultuur'
2. **Aanbieden van bladmuziek op basis van vraag en beschikbare alternatieven:** Als er onder de doelgroep vraag is naar bladmuziek en er niet voldoende alternatieven aanwezig zijn is het de taak van de bibliotheek bladmuziek aan te bieden.
3. **De doelgroep van de openbare bibliotheek:** amateurmuzikanten en de cultuur-/muziekeducatie sector behoren tot de primaire doelgroep van de openbare bibliotheek voor wat betreft bladmuziek
4. **Zicht- vind- en beschikbaarheid van bladmuziek:** Als onderdeel van de openbare bibliotheekcollectie dient bladmuziek op landelijk niveau zicht- vind- en beschikbaar te zijn via de NBC+. Daarnaast is het voor de klant van toegevoegde waarde de bladmuziekcollecties van de openbare bibliotheek geïntegreerd met andere publiek gefinancierde bladmuziekcollecties te ontsluiten en beschikbaar te stellen.

Aanleiding: Het gezamenlijk Collectieplan

In het Gezamenlijk Collectieplan¹ is afgesproken dat er een visie en een plan van aanpak moet komen voor bladmuziek

(31) De werkgroep Muziek van de PLUSbibliotheken bereidt een visie en een plan van aanpak voor ten aanzien van een goede zicht- en beschikbaarheid van bladmuziek in het netwerk, inclusief de landelijke depotfunctie. De mogelijkheden tot samenwerking met de KB worden daarbij verkend, met name op het vlak van de nationale digitale bibliotheek.

Het collectieplan omschrijft bladmuziek als waardevol en interessant collectiemateriaal dat goed bij de publieke taken en functies van de openbare bibliotheek past. Daarnaast wordt echter ook

---

¹ KB | Nationale bibliotheek (2016) [Gezamenlijk Collectieplan, beleidskader voor het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen.](#)

erkent dat het lastig materiaal² is waarbij een aantal problemen spelen. De Uitvoeringsagenda bij het Collectieplan vat deze problematiek als volgt samen: marginaal bestaan, beperkt ontsloten en weinig digitale alternatieven.

Totstandkoming

De uitvoeringsagenda noemt de plusbibliotheken, Musidesk en het Frysk Muzyk Argyf als grote spelers in het stelsel met betrekking tot bladmuziek. Deze spelers zijn bij elkaar gebracht in een werkgroep³ en hebben in opdracht van de KB een concept visie en plan van aanpak opgeleverd. De KB heeft vanuit haar coördinerende rol in het Gezamenlijk Collectieplan dit concept vertaald in onderliggend visiestuk en een separaat plan van aanpak.

Beide stukken zijn ter besluitvorming aangeboden aan de bestuurders: management van bibliotheken die in het bezit zijn van bladmuziek en van de KB vanuit haar rol in het beheren van de digitale infrastructuur. Deze hebben met beide stukken ingestemd waarna ook de Stichting Plusbibliotheken hun akkoord op het stuk heeft gegeven. Tot slot is het visiestuk in de directievergadering van de KB vastgesteld.

Vervolg

Uitgangspunt is dat onderliggend visiestuk geldig blijft voor de langere termijn en dat waar nodig tweejaarlijks een nieuw plan van aanpak wordt opgesteld. Het eerste, reeds opgestelde, plan van aanpak betreft de beleidsperiode 2019-2020. In het plan van aanpak wordt beschreven welke acties de betreffende beleidsperiode zullen worden uitgevoerd om er voor te zorgen dat bladmuziek in lijn met onderliggende visie op landelijk niveau zicht- vind- en beschikbaar wordt en blijft. Hierin worden ook de financiële kaders bepaald waar binnen deze acties plaats vinden.

---

² Materiaal met specifieke kenmerken zoals: onderdeeltitels, bezetting, moeilijkheidsgraad, type arrangement, toonsoort, type notatie etc.

³ Zie bijlage B voor de deelnemerslijst aan de Landelijke Werkgroep Bladmuziek openbare bibliotheken

1. Visie: bibliotheken gezamenlijk verantwoordelijk voor bladmuziek

Uitgangspunt voor de visie op bladmuziek is de stelling uit het Gezamenlijk Collectieplan dat bladmuziek waardevol en interessant collectiemateriaal is dat past bij de functies van de bibliotheek. Het is daarom de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het openbaar bibliotheeknetwerk om er voor te zorgen dat de doelgroep toegang heeft tot bladmuziek.

Hieronder wordt deze visie in vier paragrafen uitgewerkt. De eerste twee paragrafen omschrijven waar deze verantwoordelijkheid op is gebaseerd. De derde paragraaf omschrijft voor wie de bibliotheek dit doet. De vierde paragraaf omschrijft tenslotte wat dit betekent voor de landelijke zicht- vind- en beschikbaarheid van bladmuziek.

Het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het openbaar bibliotheeknetwerk om er voor te zorgen dat de doelgroep toegang heeft tot bladmuziek.

1. **Bladmuziek in relatie tot de wettelijke (kern)functies:** het aanbieden van bladmuziek past bij de kernfuncties 'bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie' en 'laten kennis maken met kunst en cultuur'
2. **Aanbieden van bladmuziek op basis van vraag en beschikbare alternatieven:** Als er onder de doelgroep vraag is naar bladmuziek en er niet voldoende alternatieven aanwezig zijn is het de taak van de bibliotheek bladmuziek aan te bieden.
3. **De doelgroep van de openbare bibliotheek:** amateurmuzikanten en de cultuur-/ muziekeducatie sector behoren tot de primaire doelgroep van de openbare bibliotheek voor wat betreft bladmuziek
4. **Zicht- vind- en beschikbaarheid van bladmuziek:** Als onderdeel van de openbare bibliotheekcollectie dient bladmuziek op landelijk niveau zicht- vind- en beschikbaar te zijn via de NBC. Daarnaast is het voor de klant van toegevoegde waarde de bladmuziekcollecties van de openbare bibliotheek geïntegreerd met andere publiek gefinancierde bladmuziekcollecties te ontsluiten en beschikbaar te stellen.

1.1 Bladmuziek in relatie tot de wettelijke (kern)functies

Het aanbieden van bladmuziek past bij de kernfuncties 'bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie' en 'laten kennis maken met kunst en cultuur'

Bladmuziek is in directe zin bedoeld ter ondersteuning van de bestudering van muziek, de actieve muziekbeoefening, het leren bespelen van een instrument of leren zingen in de meest brede zijn

van het woord, zowel voor professionele muzikanten als amateurmuzikanten. Door bladmuziek op te nemen in de collectie kan daarom niet alleen worden aangesloten bij de kernfunctie 'kennismaken met kunst en cultuur', maar ook op de functie 'bijdragen aan ontwikkeling en educatie.'⁴

Bibliotheken namen volgens de uitgave *Muziek in de Bibliotheek*⁵ vanaf de jaren 30 bladmuziek in de collectie op. Bibliotheken werden er zich steeds meer bewust van dat voor de informatievoorziening en de culturele functie van de bibliotheek ook andere dragers dan boeken wenselijk zijn. Ook in het in 1994 door Unesco gepubliceerde manifest over de openbare bibliotheek⁶ wordt het belang van diversiteit in de collectie erkend: "*Bij het aanbieden van collecties en diensten moeten alle soorten geschikte media zijn vertegenwoordigd*".

1.2 Aanbieden van bladmuziek op basis van vraag en beschikbare alternatieven

Als er onder de doelgroep vraag is naar bladmuziek en er niet voldoende alternatieven aanwezig zijn is het de taak van de bibliotheek bladmuziek aan te bieden.

Het manifest expliciteert vervolgens echter niet of er onder geschikte media ook andere bronnen worden verstaan dan dragers van het geschreven woord. Van der Zwaan is daar in de uitgave 'Muziek in de Bibliotheek' wel heel duidelijk over: 'muziek moet'. Omdat niet wettelijk is vastgelegd welke collectieonderdelen een bibliotheek moet aanbieden, kan deze stelling iets worden genuanceerd. Net als voor andere specifieke collectieonderdelen geldt dan dat bladmuziek 'moet' als hier vraag naar is en er niet voldoende alternatieven zijn die hierin kunnen voorzien.

In het Gezamenlijk Collectieplan is vastgelegd dat een lokale bibliotheek – met inachtneming van de vijf wettelijke functies - 95% van de klantvraag in het eigen verzorgingsgebied moet kunnen afhandelen op basis van de eigen collectie⁷. Dit betekent dat wanneer er in het verzorgingsgebied een relatief grote vraag is naar bladmuziek, de lokale bibliotheek zelf over een collectie bladmuziek moet beschikken. Bij een relatief kleine klantvraag is het van belang dat bibliotheken er als netwerk voor zorgen dat de klantgroep die hier vraag naar heeft toegang blijft houden tot bladmuziek. Wanneer er buiten het openbaar bibliotheek netwerk voor de doelgroep geschikte bladmuziek collecties toegankelijk zijn, dan kan de bibliotheek haar klant ook naar deze alternatieven doorverwijzen.

⁴ Zie [Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen](#) (WSOB) artikel 5.

⁵ Van der Zwaan (2003) [Bibliotheekdomein: Muziek in de bibliotheek](#). Leidschendam: Biblion uitgeverij.

⁶ Unesco/IFLA (1994) [Unesco/IFLA Manifest over de openbare bibliotheek](#).

⁷ KB | Nationale bibliotheek (2016) [Gezamenlijk Collectieplan, beleidskader voor het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen](#), P.39

Omdat de openbare bibliotheek geen erfgoedfunctie heeft, hoeft de bibliotheek geen bladmuziek te bewaren indien de vraag onder haar doelgroep niet aanwezig is.

1.3 De doelgroep van de openbare bibliotheek

De klantgroep van de bibliotheek bestaat uit amateurmuzikanten en de cultuur-/muziekeducatie sector

In de WSOB is vastgesteld dat de openbare bibliotheek haar taken voor het algemeen publiek vervult. Daarom bestaat de voornaamste klantgroep van de openbare bibliotheek voor wat betreft bladmuziek uit mensen die in hun vrije tijd muziek willen (leren) maken. Dit betreft de amateurmuzikanten en de cultuureducatie sector.

Het bedienen van professionele musici en mensen die voor andere doeleinden dan hobby muziek willen bestuderen, behoort niet tot de primaire taken van de openbare bibliotheek. Samenwerking met partijen die collecties voor deze klantgroepen aanbieden ligt echter voor de hand (denk aan conservatoria of andersoortige bibliotheken). In de verschillende collecties zal geen harde scheidslijn te trekken zijn waardoor een geïntegreerd aanbod vanuit het klantperspectief de voorkeur geniet. Voor de betrokken partijen levert samenwerken bovendien een efficiëntere inzet van tijd, geld en middelen op.

1.4 Zicht- vind- en beschikbaarheid van bladmuziek

Als onderdeel van de openbare bibliotheekcollectie dient bladmuziek op landelijk niveau zicht- vind- en beschikbaar te zijn. Daarnaast is het voor de klant van toegevoegde waarde de bladmuziekcollecties van de openbare bibliotheek geïntegreerd met andere publiek gefinancierde bladmuziekcollecties te ontsluiten

Net als andere onderdelen van de collectie van de bibliotheken dient de collectie bladmuziek niet alleen lokaal maar ook op landelijk niveau zicht- vind- en beschikbaar te zijn via de NBC+ en IBL.⁸

- **Zichtbaar:** klanten kunnen zien dat de bibliotheek ook bladmuziek aanbiedt
- **Vindbaar:** klanten kunnen in de nationale catalogus voor hen geschikte bladmuziek zoeken en vinden met behulp van metadata en zoekingen.
- **Beschikbaar:** klanten kunnen bladmuziek uit de collectie van alle openbare bibliotheekorganisaties aanvragen en deze wordt geleverd via IBL

Daarnaast zou een platform waarop de klant alle bladmuziekcollecties van Nederland integraal kan doorzoeken, wenselijk zijn. Eventuele beperkingen van de NBC met betrekking tot de hier boven genoemde bladmuziek specifieke eigenschappen, kunnen op een dergelijk platform bovendien mogelijk wel worden gerealiseerd. De ontwikkeling van een dergelijk platform is weliswaar geen primaire taak van de openbare bibliotheek noch de KB, maar door hierin met andere partijen samen te werken kan ook de klantgroep van de openbare bibliotheek beter worden bediend.

---

⁸ Zie afspraak 1 in het [Gezamenlijk Collectieplan](#) (p.39).

Bijlagen

Bijlage A: Landelijke Werkgroep Bladmuziek openbare bibliotheken (LaWeBla)

Voorzitter

Ronald Spanier

Leden

Gerdy Molenaar

John Valk

Frans van Spaandonk

Anne Marie Roetgerink

Elisabeth Slager

Jan Reijnders

Johan Stapel

Marjon van Schendel

Martie Severt

Organisatie

Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken (SFB)

PLUS, Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA)

PLUS, Bibliotheek Rotterdam

PLUS

Musidesk

Frysk Muzyk Archyf

Centrale Bibliotheek Den Haag

Koninklijke Bibliotheek

Stichting Omroep Muziek (SOM)

Nederlandse vereniging van muziekbibliotheken,
muziekarchieven en muziekdocumentatiecentra (NVMB)